

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
katedra občanského práva
doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí diplomové práce

POSUDEK

diplomové práce Simony Machovcové
„Anonymní odkládání dětí“

Materie, kterou si autorka zvolila ke zpracování, je v rámci diplomových více než netradiční. To má své klady i zápory. Kladem jsou „otevřené dveře“ pro fantazii a prezentaci nových myšlenek, zápor spočívá hlavně ve značné obtížnosti zpracování látky, zejména při potřebě reflektovat především její právní aspekty. Obé, byť ne vždy přímo, se projevuje ve výsledku autorčina úsilí v podobě předložené práce, která má své silné i slabší stránky.

Začnu-li tím pozitivním, upozorňuje na sebe vedle nepopíratelné autorčiny vědecké odvahy skutečnost, že literárně zpracovává něco, co je společensky velmi významné, někdy i bolestivé a co má svůj nepopíratelný význam pro praxi, včetně samotné praxe právní. Správně se přitom v práci poukazuje na to, že právě zde existují mezery v právní úpravě, resp. v přístupu aktuální legislativy k dané problematice.

Dále pochvalu zaslouží i principiálně rozumné systematické uspořádání výkladu. Začíná se u práv dítěte (kap. 1) a v návaznosti na to i práv a povinností matky vůči dítěti (kap. 2). Následně je popsán historický vývoj anonymního odkládání dětí (kap. 3), aby v jádru práce (v kap. 4) byly předestřeny základní otázky tzv. babyboxů, a to především při sledování kroků od nálezů dítěte až po jeho začleňování do toho či onoho prostředí zajišťujícího jeho další zdárný vývoj. Již zde autorka vykračuje z úzkých hranic, které by bylo běžně možné očekávat, když alespoň okrajově (a jistě i opodstatněně) pojednává též o trestněprávní rovině týkající se opuštění dítěte, jakož i vraždy novorozeného dítěte matkou (sub 4.4.). Širší přístup se pak promítá i do rámcové deskripce jiných možností odložení dítěte (kap. 5).

Konečně z dalších hledisek zasluhuje vyzdvihnout zjevně výrazně nadstandardní okruh pramenů, s nimiž autorka pracuje, a nepochybně i nadobyčejné úsilí, jakož i zanícení, jež autorka sepsáním práce projevuje.

Nelze-li opomenout negativní stránky práce, nelze především neupozornit na poměrně velmi výrazný podíl neprávnických výkladů v celkovém rozsahu textu. Jde do značné míry o výklady spíše sociologického, částečně i etického charakteru. To samo o sobě samozřejmě vadné není, ba

v monografickém zpracování by se bez toho zřejmě nebylo možné vůbec obejít. V posuzované práci je však reflexe těchto výkladů do oblasti práva nemálo omezena. Pokud se pak vyкроčí za úzké hranice babyboxů (jak se v práci ve zmíněném smyslu správně činí), kladou se související kardinální právní otázky, například jak řešit kolizi práva počatého dítěte na život na jedné straně a v současné době v mnoha zemích demonstracemi horlivě podporovaného práva ženy na potrat. To je problém, který by zasluhoval alespoň stručně probrat při případné diskusi v rámci obhajoby, a to pravděpodobně i v širším rámci otázky, zda status počatého dítěte je až do narození stále neměnný, anebo zda se mění.

Z formálního hlediska lze na obecné úrovni práci vytknout, že při citacích kolektivních děl není zřejmé (podobně ovšem jako v celé řadě jiných diplomových prací), či názor z autorského kolektivu se uvádí. Mnohem závažnější námitka pak směřuje k závěrečným redakčním krokům, které v práci ponechaly nadprůměrné množství překlepů, jež se někdy promítají i do gramatických prohrěšků.

S ohledem na uvedenou obecnou kritiku mám v jednotlivostech jen zcela zanedbatelně připomínek. Tedy pouze okrajově. Pokud se tvrdí, že mateřství se nelze zřici, vzdát se ho, ani že je nelze odmítnout (str. 10), že ani rodičovské odpovědnosti se vzdát nelze (str. 11) a že matce nemůže být přiznáno právo na utajení vlastní totožnosti před dítětem (str. 12), jak rozumět tomu, co se stane, když dojde právě k tomu, že je dítě vloženo do babyboxu, aniž jeho matka své mateřství kdy dá najevo. Výklady o svěření do péče jiné osoby (na str. 38 a 39) se zdají právě pro případy anonymního odložení dítěte jako zcela nepraktické. Konečně lze se skutečně ztotožnit s absolutním odsudkem kojeneckých ústavů (str. 42 a 43), k němuž svět tenduje?

Vzdor všem shora uvedeným připomínkám samozřejmě není možné předloženou práci považovat za nekvalitní. Naopak, zcela jistě nelze popřít, že autorka odvedla, jak se říká, velký a poctivý kus práce, že si osvojila rozsáhlé poznatky o zkoumané problematice a že prokázala schopnost s těmito poznatky zasvěceně pracovat a prezentovat je. Předloženou diplomovou práci tedy hodnotím v souhrnu kladně a doporučuji, aby byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 8. května 2024

doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.